

פרוטוקול מטפר 16/ג'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
ירושלים, יום ג', כא' בשבט תשי"ח - 11.2.1958, שעה 09.00.

רשמה ס.י.

ג כ ח ו :
 מ. ארם - היו"ר
 ב. ארדיטי
 ב. הראל
 ר. הקטין
 פ. זוערץ
 ח. יהודה
 ש. לפדית
 י. כמים
 י. ניצני
 ד. נצר
 ר. צברי

מוזמנים :
 מר בר-סלע - מנהל כללי משרד הסעד
 ד"ר רוזנטל - משרד המשפטים

סדר-היום :
 תקציב משרד הסעד לשנת 1958/59.

- - -

היו"ר מ. ארם :
 אני פותח את הישיבה.

אני רוצה להודיע לחברי ועדת המשנה לעניני ראש העין שהיום בשעה שלוש אחר הצהריים תתכנס הוועדה, גם אם חבר הכנסת ישעיהו לא יהיה נוכח, כי הוא חלה.

ב. ארדיטי :
 אני מבקש לדעת מה עם הדו"ח שלכם על הוויכוח בין ד"ר לוטן ומר בר-סלע על הביטוח הלאומי.

היו"ר מ. ארם :
 ישבנו, ובינתיים מר לוטן ביקש לדחות את הישיבה השניה, מאחר ומתקיימת עכשיו ישיבה בין מלב"ן, הסוכנות ומשרד הסעד, ויש סיכוי שבכל זאת יחזרו לתכנית המקורית. כאשר נקבל את הסיכום, נקיים ישיבת הוועדה לא יאוחר מהשבוע הבא.

ברצוני להודיע שבשבוע הבא יונח על שולחן הכנסת החוק לתיקון פקודת רופאי השניים עם כל ההסתייגויות.

אנחנו עוברים לדיון בתקציב משרד הסעד לשנת 1958/59. רשות הדיבור למר בר-סלע.

מר בר-סלע :

לא אפתיע את חברי ועדת השירותים אם אוטר
שמשרד הסעד אינו שבע רצון מהצעת התקציב;
הוא חושב שצריכה להיות תוספת יותר גדולה. שירותי סעד קיימים במדינות
העשירות ביותר ובעולם ובחברה בעלת רמת החיים הגבוהה ביותר. השאלה היא
רק מה יהיה אופי השירותים שיינתנו כאשר נגיע לזה שכל האנשים יהיו
מועסקים בעבודה פרודוקטיבית. גם אז תהיינה בעיות, אולם כמו בן שאז
זה ישתנה לפי צרכי הזמן והמקום.

אני רוצה להבהיר פה כמה נקודות. לתקציב
החדש נכנסו סכומים אשר לא היו קיימים קודם לכן בחוג הפעולות של משרד
הסעד, ועל כן יש צורך להסביר אותן כדי שנדע כמה המדובר.

בדברי ההסבר מופיעים שני סכומים: האחד -
270 אלף לירות דמי אישפוז למקרי סעד; והשני - סעיף הנקרא בשם תמיכות
מיוחדות לחולים בסכום של 300 אלף לירות. יש עוד סכום אחד כתוספת,
זו הגדלת דמי הביטוח לקופת-חולים, בסכום של 300 אלף לירות. ובכך יש
תוספת של 870 אלף לירות לשלושה סטרוט אלו.

לגבי הסכום של 270 אלף לירות, אני רוצה
להסביר שעד היום לא נקבע עקרון אם משלמים בעד מקרי סעד עבור האישפוז,
ומי משלם זאת. עד עכשיו היה חצי-הסכם בינינו ובין משרד הבריאות,
שלגבי מעברות שנמצאות ברשות משרד הסעד, לגבי מקומות בלתי מאורגנים -
אנחנו היינו נותנים אישורים בלבד והיינו פטורים מכל תשלום בעד אישפוז
מקרי סעד. לעומת זאת, לגבי יתר הרשויות המקומיות, היתה איזו מסורת
שאף הן היו נהנות מהסכם זה. ברוב המקומות לא היה הסדר ברור. מכיון
שלא היה סכום מיועד למטרה זו, הרשויות המקומיות לא קיבלו עליהן לשלם
בעד זה, והסכומים גדלו כחובות למשרד הבריאות.

במחצית שנת התקציב הזו הוחלט לחייב גם בעד
אישפוז מקרים סוציאליים. עמדת אנשי המקצוע שלנו, העובדים הסוציאליים
ומנהלי המחלקות, היא שאין זה שייך למשרד הסעד. אם יש צורך לכסות
בסכום מסויים את האישפוז של מקרי סעד - זה צריך להיעשות על-ידי תקציב
משרד הבריאות. אולם הממשלה החליטה כנראה לחייב את משרד הסעד בתשלום
של 3 לירות ליום, וקבעו בערך 90 אלף ימי מחלה לקראת השנה הבאה, וזהו
הסכום המופיע כאן - 270 אלף לירות בעד אישפוז מקרי סעד בבתי-חולים.
אין זה כולל את העיריות. אנחנו יודעים שאין באפשרותן של העיריות -
כך הן טוענות, ומי שמכיר את מצבן יודע שאין באפשרותן - לא לסלק את
החובות שנצטברו למשרד הבריאות בעד המקרים האלה, ועל כל פנים לא לחייב
אותן לקראת הבאות.

אשר לסכום השני של 300 אלף לירות, אלו הן
המנות של תוספת מזון שניתנות לחולים שונים. גם זוהי בעיה שלא מצאה
את ההסדר המתאים לה, ואני רוצה להסביר מה היא.

האוצר פנה למשרד הסעד והעלה בפניו את הבעיה
הזו: עם ביטול כרטיסי המזון, נשאר עוד סוג אחד של אנשים שממשיכים לקבל
כרטיסי מזון מיוחדים, אלה הם חולים, חולי שחפת, חולי סכרת וכך הלאה,
שממשיכים באותו הסדר שהיה בזמן שהיתה חלוקת מזונות. האוצר חושב שאין
זה צודק, משום שאנשים שאינם זקוקים לעזרת הממשלה אינם צריכים ליהנות
מכרטיסים אלה, והסדר זה צריך להימשך רק לגבי מקרי סעד. לאלה מוכנה
הממשלה לעזור, לא על-ידי כרטיסי מזון, אלא על-ידי הקצבת כסף על-מנת
שיוכלו לקנות את תוספת המזון.

אני השתתפתי בפגישה הראשונה, ועוררתי כמה
שאלות: (א) מה יהיה עם מעמד הביניים, כלומר לא מקרי סעד וגם לא אנשים
אשר יכולים להרשות לעצמם לקנות בשוק החופשי קילו בשר ב-8 לירות. הם
לא ירצו לפנות ללשכות הסעד וגם לשכות הסעד לא ירצו לספל בהם. (ב) נדמה
לי שהבעיה הזו היא בעיה של תזונת העם, אין זה ענינו הישיר של משרד
הסעד. ביקשתי לקיים ישיבה משותפת עם משרד הבריאות, וכך היה. התקיימה
ישיבה משותפת של משרד הסעד, משרד הבריאות, משרד המסחר והתעשייה ומשרד
האוצר. משרד הבריאות קיבל את העמדה שצריך להפסיק עם כרטיסי המזון,
אולם שיתנו למקרי סעד ולחולי שחפת תוספת מזון, ללא בדיקת המצב. אם

חולה שחפת בא עם תעודה המעידה על מחלתו, רשאי הוא לקבל זאת. אז עשו הסדר וקבעו תוספת של 5 לירות לחודש לנפש. הביצוע נמסר למשרד הסעד. אנחנו לא ששנו לקראת זאת, אולם זוהי החלטה בין-משרדית. הודענו על החלטה הזו ללשכות. הלשכות של הערים הגדולות התקוטטו נגד זה, אף על פי שהאוצר הבטיח שהיות ורוב החולים מרוכזים בערים הגדולות, ויהיה צורך בתוספת מנגנון לשם ביצוע הפעולה, הוא מסכים שבכל עיר כזו יהיה פקיד על חשבון תקציב מיוחד אשר יטפל בדברים האלה.

עלי לומר שברוב הלשכות זה מבוזע, אולם לא לשביעת רצונם של העובדים הסוציאליים. הם אומרים שאין זה נוגע למשרד הסעד, אף על פי שזה צומצם עכשיו אך ורק לגבי המקרים הסוציאליים שבמצאים ממילא בתחום הלשכות. כוונת האוצר היתה שאותו חלק של אנשים שהם בעלי יכולת, אשר עד עכשיו היו ממשיכים לקבל את כרטיסי המזון, יירתעו על-ידי כך ולא ימשיכו לבוא.

למטרה זו הוקצב סכום של 300 אלף לירות, מתוך הנחה שכך וכך אנשים יפנו ושהסכום הזה יספיק. אנחנו גם לא בדקנו ביותר את הסכום הזה, מתוך הנחה שזה יספיק. ואם לאו - האוצר יצטרך לדאוג לזה. אולם יש להניח שזה יספיק.

הסכום השלישי של 300 אלף לירות, זוהי הגדלת דמי-הביטוח לקופת-חולים. אנחנו משלמים בעד מקרי הסעד 3.5 לירות דמי ביטוח אמבולטורי. כידוע העולים החדשים מבוטחים ב-3-6 החודשים הראשונים על-ידי הסוכנות, אחר כך או שהם נכנסים לחוגי העובדים, אז בתור חברי קופת-חולים הם ממשיכים, ואם הם ממשיכים להיות מקרי סעד, הרי משרד הסעד ממשיך לשלם עבורם את דמי הביטוח. בשנה שעברה זה היה סכום של 3 לירות; במשך השנה הוספנו חצי לירה. קופת-חולים דורשת עכשיו להעלות את דמי הביטוח עד ל-7 לירות לחודש למשפחה.

לגבי פרט זה או אחר, ברור לכם שאם האוצר קיצץ - הרי זה משום שאנחנו מוגבלים באמצעים.

אנו חושבים שהתקציב אינו עונה על הצרכים, וקודם כל בשני סוגים של טיפול בנוער: במוסדות לנוער עבריים ובמוסדות לילדים מפגרים בשכלם. יש כרגע כ-80-100 בני נוער שיש עליהם פסק-דין של שופטים, ואין בשבילם מקומות קליטה. בזמן האחרון אנחנו מפתחים את השיטה של סידור ילדים אשר נשפטו גם בתוך משפחות, ויש נסיונות המוכיחים שהשיטה הזו היא לגמרי לא רעה. אולם אם יש מקרים קשים של עבריינות או עבריינות חוזרת, אין שום אפשרות למסור אותם למשפחות, ולכן יש צורך להרחיב את המוסדות הקיימים. יש צורך לפחות בתוספת סוג חדש של מוסד יותר נעול מאשר כל אלה שקיימים עד היום, ולזה חסר לנו תקציב, לא בתקציב הפיתוח אלא בתקציב הרגיל.

לגבי המוסדות לילדים המפגרים בשכלם - יש בתקציב הזה תוספת של 350 אלף לירות, זה כולל חלק התייקרות וחלק תוספת פעולות, כלומר הרחבת המוסדות הקיימים. בשבוע הבא יפתח הכפר השבדי, זאת אומרת יהיו כבר כ-120-130 מיטות. ההגדלה של השנה הבאה היא בגבול של 100 מיטות. ההגדלה הזו עונה על הצורך לתוספת הרגילה של הגידול הנורמלי של האי-נורמליות במשך שנה, זאת אומרת שברוך כלל נוספים כ-100 מקרים מדי שנה. אולם אין אפשרות לפתור את הבעיה של כל המקרים שנצטברו. אם נמצאים אצלנו ברשימה כ-1400 מקרים, ואם נאמר שכ-900 יהיה צורך להכניס למוסדות, ואחרי לחץ נפסול 400 או 500 ילדים שאפשר לסדר אותם לאו דווקא במוסד - אז על-ידי התוספות האלו איננו יכולים לפתור את הבעיה, כי במשך השנה נוספים עוד 100 מקרים. משום כך אנחנו אומרים שבתקציב הזה, הן תקציב הפיתוח והן בתקציב ההחזקה, לא מצאנו לזה פתרון.

אנחנו דורשים שני דברים: הקמת מוסד או בית-ספר בתוך המוסדות האלה; וכן לנסות להרחיב את סידור הילדים גם המפגרים בשכלם, בתוך משפחות. יש אפשרות כזו. זה אינו עומד אמנם על רמה כה גבוהה, אולם זה הרבה יותר זול, בין 80-110 לירות לחודש. אם הפיגור השכלי אינו במידה כזו, שהילד או הנער יכול קצת לעבוד, ואם הוא בגיל 16 ומעלה, אז אפשר לשלם רק 80 לירות לחודש. אנחנו בעד הרחבת הנסיון הזה של סידור ילדים מפגרים במשפחות.

אשר לגבי ילדים, ההתייכרות או התוספת של דמי ההחזקה שניתנה כאן, אינה עולה על הצרכים. ארגוני הנשים בעיקר, המחזיקים גם את גבי הילדים וגם את מעונות היום וחלק מהמוסדות הסגורים, טוענים שלא העלינו את התקציב לגנים ומעונות בשנה שעברה, ואין הם יכולים לעבוד בסכום שהם מקבלים. לפי ההקצבה שאנחנו מקבלים אין אנו רואים אפשרות להעלות את דמי ההחזקה, אלא אם כן נקטין את מספר הילדים בגנים ובמעונות. לצערנו המעונות אינם מתרחבים, כי ארגוני הנשים אינם רוצים להרחיב את הפעולה הזו, משום שהיא מטילה עליהם עול כספי גדול מאד.

דבר נוסף שלא מצא תשובה בתקציב הוא ענין התמיכות. בסעיף הקצבות לרשויות המקומיות היתה תוספת של 1.25 מיליון לירות, זאת אומרת שבשנה שעברה זה לא היה 5 מיליון לירות, אלא 6,293,000 לירות. עכשיו אנחנו עומדים על 7,589,000 לירות. אם יורידו את 870 אלף הלירות לפעולות חדשות, אז יוצא כאילו יש תוספת של 500 אלף לירות. זה בעיקר לזקנים, למשך כל השנה, מה שהיה בתכנית השנה שעברה רק מספטמבר. אם אני מוריד את הסעיפים האלה של הפעולות החדשים, אתם רואים שהשינוי אינו כה גדול, 300 אלף לירות. מתוך 1,273,000 לירות צריך להוסיף עוד 1.25 מיליון, אז יצא שהרשויות המקומיות יקבלו בשנה הבאה אותו הסכום שקיבלו בשנה הקודמת.

ברצוני להוסיף שמקומות חסרי מעמד מוניציפלי אינם דורשים הגולה, כי עכשיו בדרך כלל כל העליה החדשה הולכת למקומות שהם ליד רשויות מקומיות. המקומות האלה חסרי המעמד המוניציפלי הם או במצב קצת סטטי או שהם מצטרפים לאט לאט לרשויות מקומיות. אולם ההקצבות לרשויות המקומיות לדעתי אינן מספקות.

הסעיף הבא הוא המחלקה לשיקום סוציאלי. במחלקה זו יש שנים דברים שאינם מוצאים את פתרונם. היינו יכולים לשקם הרבה יותר משפחות משאנו עושים זאת עכשיו. יש אמנם תוספת, אולם אין היא עונה על הצרכים, ושני דברים אינם מוצאים את ביטויים בתקציב. קודם כל המחלקה לפיתוח ואספקה שלנו שהיא משווקת את התוצרת, היא נמצאת ללא הקצבה. היתה ועדה בין-משרדית בהשתתפות האוצר, והיא המליצה פה אחד על הקצבה של 850 אלף לירות כדי שנוכל לנהל את השיווק ואת ניהול המפעלים. המפעלים הם ברובם לא שלנו, אולם אנחנו יכולים לשקם בהם. הם נמצאים על-יד הרשויות המקומיות או בשיתוף עם אנשים פרטיים. היינו יכולים לשקם משפחות במידה הרבה יותר גחלה.

אנחנו חושבים להמשיך בהרחבת השירותים של העיוורים. אני יכול לומר שהקורס האחרון שנסתיים לפני שנים-שלושה חודשים, שבו 10 עיוורים גמרו טלפונאות וכבר מסודרים בעבודה. אחרי ה-1.4 אין ספק ש-7 מתוך 10 החדשים יסודרו כבר בעבודה. את ה-3 שישארו נוכל לשקם במשך מספר חודשים. בעוד חצי שנה בערך נקיים קורס נוסף. השירות הזה של טלפונאות הוכר בכל העולם כשירות המתאים לעיוורים. יש לנו כמה מומחים שמטפלים בזה, אחד מהולנד לעניני העיוורים, ושני מארצות-הברית העובד ביעוץ סוציאלי כללי.

תקציב הפיתוח מופיע בסכום מאד מסורתי. מאז שאני עובד במשרד הסעד, זה כבר יותר מחמש שנים, המספר הזה אינו משתנה, 300 אלף לירות. וכל המטרות שהתחוללו במשך חמש השנים לא הצליחו לזעזע את המספר הזה. לקראת השנה הבאה, על הסכום הזה של 300 אלף לירות יש לנו כ-200 אלף לירות התחייבויות על המוסדות שהקימונו. לסוכנות נצטרך לשלם כ-100 אלף לירות בעד הכפר השוודי, ויש עוד כמה מוסדות שאנחנו חייבים להם לפי ההסכמים שעשינו בזמנו, ונצטרך לשלם להם זאת השנה. כך שיהיה קשה מאד לבנות מתקציב זה מוסד לעבריינים, להרחיב את המוסדות הקיימים למפגרים ולהקים בנין מתאים לבית-הספר לעובדים סוציאליים, הנמצא עכשיו יותר בניהול האוניברסיטה או בשיתופות של האוניברסיטה ומשרד הסעד והג'וינט. קשה מאד יהיה לבצע פעולות אלו בתקציב זה.

ש. כפרית: ברצוני לקבל פרטים על המפעל הארצי לציוד והלבשה "מסילה", כיצד הוא פועל. האם המוסדות קוברים שם? אנחנו יודעים שיש מחסור גדול בלבוש במוסדות.

יש פה סכום של 100 אלף לירות לאספקת חלב. מי נהנה מהמפעל הזה? כתוב שזה נעשה בעזרת יוניצף. אני יודעת שבמוסדות בדרך כלל משתמשים באבקת חלב.

פיזור מחנה פרדס-חנה נכנס מדי שנה בשנה לתקציב בסכומים עצומים, 400 אלף לירות. רציתי לדעת מה מתכננים ומה סודר כבר.

טיפול מיוחד בנוער עולה מופיע כאן בסכום של 160 אלף לירות. במה זה מתבטא? יש לנוער תקציב של 11 מיליון.

רציתי לשמוע כיצד פועלת הקרב להלוואה קונסטרוקטיבית המופיעה כאן בסכום של 280 אלף לירות. כיצד היא פועלת ומי נהנה ממנה.

ר. הקטין: מדי שנה בשנה מופיע בתקציב סעיף, הענקות לחגים. רציתי לשאול לפי איזה מודוס זה נעשה? למי ניתנות הענקות האלו?

לפני שנה קיבלנו רשימה של מוסדות שונים שמקבלים כל מיני סכומים. ברצוני לדעת איזה מוסדות אלה, מי הקים אותם, כיצד מתחלק הכסף. כי מצד אחד אנחנו רואים ילדים קפואים בצריפים, ילדים דפקטיביים; ומצד שני מחלקים כספים למוסדות שהממשלה כלל אינה שליטה עליהם, אין לה ביקורת עליהם ואינה יודעת מה עושים בהם, מה הכיוון בהם וכן הלאה.

ברצוני לדעת מה ביחס ל"מפתנים". אני טוענת שאין זה מתפקידו של משרד הסעד לעסוק בזה. זהו נוער נורמלי, ומשרד הסעד אינו צריך לטפל בו. אלה הם מוסדות הכשרה לקויים מבחינה מקצועית וחינוכית, אינם עומדים על המה, כוחות ההוראה בהם אינם מקצועיים. נשאלת השאלה האם תפקידו של משרד הסעד לעסוק בזה, והאם לא צריך את הכספים האלה להפנות לדברים שמתפקידו של משרד הסעד לדאוג להם ולבצע אותם, כמו מוסדות לילדים מפגרים או עבריינים.

ר. צברי: מהו הסעיף הזה של 30 אלף מקרי סעד ארציים? אין על כך הסבר.

הייתי רוצה לקבל הסבר על התהליך של העמדת הלשכות המקומיות של הסעד ברשות עצמן.

איזה חלק מהתקציב הנוסף לעולים הועבר ללשכות ואיזה חלק נשאר בידי הסעד המרכזי.

מה בין מרכזי התעסוקה שבידי הרשויות המקומיות ובין מרכזי התעסוקה שבידי משרד הסעד. מה הפירוד הזה ומה הסיבה לו?

האם יש סטטיסטיקה המקאה אם חניכי "מפתן" עומדים בהתחרות בשוק החופשי?

מה אחוז השתתפותו של משרד הסעד בתקציב הרשויות המקומיות, כלומר האם יש מספרים המראים איך האחוז הזה גדל או לא גדל ברשויות המקומיות, איפה הוא גדל ואיפה לא.

היו"ר מ. ארם: בתקציב זה מופיע ענין העזרה לזקנים בסכום של 926 אלף לירות. אני רואה ששוב חוזר הענין שבמסגרת סכום זה יימשך מתן התמיכה ל-900 זוגות זקנים ולזקנים בודדים מעל לגיל הביטוח, אשר לא נכנסו למסגרת הביטוח הלאומי לפי מיכסות של 45 לירות לזוג זקנים, 30 לירות לחודש לזקן בודד, וכן ביטוח רפואי.

אני מבין שגם בתקציב החדש מגביל משרד הסעד את העזרה הזו למספר הזה של זקנים, בזמן ששמענו שמדובר על 7000 זקנים. ברצוני לשאול האם פירוש הדבר שאם רק משרד הסעד יטפל בעניין זה, אז הוא מגביל את עצמו במספר הזה של הזקנים, והוא משאיר את היתר לטיפולם של מלב"ן והסוכנות? או האם יש סיכוי שכל העניין הזה של עזרה לזקנים יקבל צורה אחרת אם יהיה הסכם. כי אחרי הכל יש הבדל בין 900 זוגות זקנים ובין 7000 זקנים. חוץ מזה נקבעה פה אותו המיכסה, בזמן שלפי התכנית הראשונה זה צריך היה להיות 39 לירות ליחיד ו-51 לירות לזוג.

לגבי המחלקה לשיקום סוציאלי - רציתי להבין מה הפיזור הזה, לפי איזה עקרונות וכללים אתם קובעים את ההבדלה הזו, מה נקרא שיקום מוגבלים בתעשייה, מי מקבל הלוואה קונסטרוקטיבית ומה הערוכה שההלוואה הקונסטרוקטיבית הזו מבטיחה יציבות במפעל, ושלא תיכשלו בפעם שנייה. לפיצול הזה יש בוודאי איזה פירוש. מדוע זה מופיע בצורות שונות? מפעל השיקום כולו מסתכם בסכום של כמיליון לירות, מתקציב כולל של 16 מיליון לירות. אני רוצה לקבוע שרק החלק ה-16 מיועד לפעולה של מחלקת השיקום.

יש פה מספרים לגבי הנתמכים לשנת 1957/58. האם אלה הם המספרים? 14 אלף משפחות המהוות 54 אלף נפש. האם זהו המספר הכולל של הנתמכים?

מר בר-סלע :

כן.

ד. נצר :

ברצוני להציג שאלה אחת כוללת.

כאשר עוברים על התקציבים של המשרדים הממשלתיים של שירותים - הכל שפיר ושקט, אין שום מהפכות. אולם אני חושבת שמתקבל על הדעת, שבכל שנה, עם הצטברות נסיון בעבודה, יכולות לבוא הצעות שונות, אם יש לבטל פעולה שהיתה קיימת עד עכשיו, ועכשיו אינה נחוצה או להיפך, אם יש להוסיף פעולות חדשות. כאשר עוברים על התקציב סעיף סעיף, רואים שהכל במקומו עומד, יש תוספת כזו וכזו, ולא מורגשת המחשבה - ואני אומרת זאת בעיקר למשרד הסעד - שמתקבל על הדעת תמיד ששירות סעד הוא בשביל לעזור לאדם לעמוד על רגליו.

אני שואלת: מה הן הפעולות שמשרד הסעד

חושב שהגיע הזמן להפסיקן?

מה זו רשות חסות הנוער? האם זו מחלקה?

מדוע זה שונה ממחלקה אחרת של משרד הסעד? למי יש שם דעה חוץ מאנשי המשרד, אם יש?

בקשר לשלושת הסעיפים החדשים שהזכיר כאן מר בר-סלע, רציתי לדעת איזה קשר יש בין התשלום הנוסף בעד אישפוז ובין הביטוח הנוסף לקופת-חולים. מהו הביטוח לקופת-חולים? האם זה תשלום ללא בדיקה? לא ברור מה שאמר מר בר-סלע. מה זה לירות למשפחה לחודש? האם זה ביטוח או עזרה? כי אם זה ביטוח, הרי זה לא לפי משפחה, אינך יכול לסדר ביטוח לפי משפחה. זה איננו ברור לי. אני קושרת את זה יחד עם התשלום לאישפוז. בעד איזה חולים משלם הסעד לאישפוז?

לא מוגדרים בתקציב הסכומים של התמיכות לעיריות. מהו הסכום לעיריה? מה השיטה שלפיה הולכים הסכומים לעיריות? לעיריה יש לשבה סוציאליית והיא מכלכלת את ענייניה. בתקציב לא מפורט איזה תקציב מקבלת כל עיריה ועיריה. העיריות תמיד שואלות: באיזה מקום כתוב כמה אנחנו צריכות לקבל? איש מאתנו איננו יכול להגיד מה הוחלט כמה צריך לשלם לעיריה זו או אחרת. שנית: מדוע זה צריך להיות בכמה סעיפים.

לגבי פעולת השיקום, רציתי לשמוע האם יש

קשר בין משרד הסעד ובין "המשקם", ומהו הקשר ביניהם.

על "מפתן" דיברת בשנה שעברה. אני רוצה לשאול שאלה נוספת: האם חושב משרד הסעד שזוהי פעולה נצחית קבועה שלו?

תמיכה למוסדות ציבוריים. קיבלנו רשימה גדולה של מוסדות ציבוריים. אינני יודעת כמה הם נהנים כעת.

בהזדמנות זו אני רוצה לשאול על פעולה ציבורית אחרת. מה הפעולה שנעשית על-ידי משרד הסעד כלפי מוסדות ציבוריים אחרים כמו האוצר, לשם סיוע בעקיפין למוסדות ציבוריים או גופים ציבוריים שעושים עבודה סוציאלית, והם נהנים השנה מכל הגזירות, אחת מהן היא ביטול הפטור ממכס. מוסדות שונים מקבלים תקציבים ממשלתיים, יש להם כיסוי בצורה אחרת. למשל משרד הבטחון, יש לו תקציב שמשרד האוצר כאילו משלם. אז החשבון מתאזן. אבל לגבי אותם המוסדות הציבוריים שהיו נהנים בעיקר מזה, הם אינם מקבלים שום הקצבות, אותם אין איש משחרר, איש אינו יכול לשחררם. האם נעשתה איזו פעולה בקשר להם? מה החובות של מוסדות שמקבלים תקציבים, מה הם חייבים למשרד הסעד?

אשר לזקנים - כל אחד מאתנו יגע בבעיה זו לא רק בוועדה, גם מעל במת הכנסת, כל אחד לפי השקפת עולמו ולפי יכולתו. אינני יודעת איך עומדת השאלה הזו אצלנו. השאלה הזו אינה ברורה. האם רואה משרד הסעד רואה פעולה זו כאחת מהפעולות שלו, או האם נראה לו שטוב יהיה שהסכומים שהם מקציבים יעברו למסגרת ברורה שזוהי?

יש בתקציב מעיף, כינוס עולמי לעובדים סוציאליים, בסכום של 6000 לירות. הייתי רוצה לשמוע על זה פרטים נוספים.

פ. זוערץ:
המענק המוגדל לזקנים בא למלא את החסר שביטוח לאומי איננו יכול לתת. כידוע נותן ביטוח לאומי תמיכה לזקנים שהגיעו לגיל 65 (לגבר) ו-45 (לאשה). מענק מוגדל זה ניתן רק אם שני בני הזוג עברו את גיל הביטוח. במקרה שזקן הוא בגיל 75 ואשתו בת 59 - זוג זה אינו נהנה מהמענק.

רציתי לדעת מהו סל המזונות ליום, אשר עלינו מבוססת התמיכה במקרים סוציאליים?

אשר להעלאת דמי הביטוח לקופת-חולים - האם המדובר הוא רק על קופת-חולים הכללית או גם על קופת-חולים אחרות במדינה?

ב. ארדיטי:
אני חושב שלשאלות והדיונים בוועדות יש רק ערך תיאורטי ולא מעשי, משום שלא קיימת שום אפשרות לשנות את המספרים. משום כך אני רוצה להציג רק כמה שאלות תיאורטיות, עקרוניות.

(א) לפי התקציב, בשנת 1956/57 קיבל משרד הסעד רק 2.7% מהתקציב הרגיל. השנה משרד הסעד מקבל 16 מיליון לירות, כלומר 2.3%. שאלתי היא מדוע משרד הסעד לא דרש להעלות את תקציבו לפי ההגדלה הכוללת של התקציב הרגיל, באותו היחס? לפי זה יוצא שיש הורדה ולא העלאה, זה ברור.

(ב) הנאום של מר בר-סלע בפתיחת הישיבה היה תעודת-עניות. אתמול שמענו מר רוזנברג שקיימת אפשרות לקבל במוסדות רק 60 זקנים לשנה. מה יהיה עם היתר?

מר בר-סלע אמר שיש 1400 ילדים מפגרים שאין להם מקום במוסדות שלנו. מה יהיה עם כל הילדים האלה?

חשוב לנו לדעת מהי המדיניות של משרד הסעד, כדי לגמור אחת ולתמיד עם כל הבעיות האלו.

לפני שבוע שמענו הסבר מהגב' קליין, והיא אמרה לנו: עשינו שינוי בגב' הגטנה אמרה: לא היה לנו גסיון ולכן המצב בראש-העין הוא כזה. אני שואל: איזו תכנית יש למשרד הסעד כדי לחסל את הבעיות האלו? מה התכנית של משרד הסעד בענין זה?

שאלתי כמה פעמים בשאלות כמה זקנים יש היום בארץ שדורשים עזרה, כמה ילדים יש בדיוק. אין על כך סטטיסטיקה. יש בעיית הזקנים שכן מבוטחים ולא מבוטחים. מה מספרם?

אני מבקש לדעת מה זקנים ומפגרים יש בארץ, מה אפשר לעשות ואם אפשר לעשות למענם משהו?

שמענו עכשיו שקיימת אפשרות להגדיל את הסכום שמשלמים לקופת-חולים. אני מסכים לזה. אינני רוצה להתווכח עם קופת-חולים בצדק דורשת את ההעלאה הזו או לא. אולם אם קיימות סיבות או בייקטיביות להגדיל את הסכומים שאנחנו נותנים לקופת-חולים, מדוע לא קיימות אותן אפשרויות בנוגע להגדלת התמיכה לזקנים? זוהי בעיה עקרונית ועלינו להחליט עליה אחת ולתמיד. מה חושב משרד הסעד על בעיה זו.

ש. כפרית:
אני רוצה לשאול עוד שאלה בענין המפתנים. אני מעונינת לקבל פרטים על כך. בספר התקציב יש הוצאות החזקה שונות מאד לכל כיתה. כפר פינס זהו מקום מבוטס, מדוע זקוקים שם ל"מפתן"? או מושב כמו שפיר?

ר. צברי:
אני רוצה להוסיף שאלה בענין התקציב לזקנים. האם יש פרופורציה בין הגדלת התמיכה לזקנים ובין עליית יוקר החיים שלנו? מה המצב התזונתי-הבריאותי של הזקנים? עד כמה שאני יודעת המצב הוא ירוד.

העליה החדשה שמגיעה לארץ, חלק ממנה הולך לערים וחלק להתיישבות. מהי הפרופורציה בעזרה הניתנת לאנשים משני הסוגים? לי נראה שאלה ההולכים לערים וערי-פיתוח נהפכים במרוצת הזמן למקרים סוציאליים, ואז נופל העומס על הרשויות המקומיות. האם יש טיפול במובן זה, או האם יש מחשבה בכיוון זה, להגדיל את התמיכה לאלה ההולכים לערי פיתוח?

בענין המיעוטים - ברצוני לדעת מהו הסכום המוקצב הפעם למיעוטים, מה הן התכניות, האם יש הגדלה, מה התכניות ביחס לכל אותן הפעולות שמבינו, כלומר מוסדות הנוער ומשפחות זקנות לעזרה וכן הלאה, ובכלל לגבי הרחבת הלשכות לעבודה סוציאלית. האם אפשר לקבל אינפורמציה בקשר לזה?

ר. הקטין:
לא נאמר פה דבר על תקציב הפיתוח.

בקשר לילדים חרשים אילמים בירושלים, הם נמצאים פה בתנאים מאד רעים. ברצוני לדעת מה גורל המוסד הזה?

מר בר-סלע:
אני מצטער לומר שהוועדה הזו החליטה כמה פעמים לדון בבעיות שונות של משרד הסעד, ולצערי לא הגיעה לשום סיכום. אני צריך לומר שיש קצת הרגשה לא טובה אצל מנהלי המחלקות אשר באו והרצו בפניכם את הדברים, ולאחר מכן לא היה לזה המשך.

היום נדרשתי להרצות על התקציב. ביקשתם דיון על התקציב, הבינותי שקראתם את התקציב ואולם יש צורך בהסברת אי אלו נקודות.

בענין 870 אלף הלירות, ברצוני לומר שזה לפעולות שאנחנו לא ביקשנו אותן. הסברתי לכם שיש חילוקי דעות בינינו אם ענין המזון צריך להיות בידי משרד הסעד או לא, אם בשביל אישפוז אנחנו צריכים לשלם או לא.

מוסד "מסילה" אינו מקבל בגדים חיינם. הוא מקבל בגדים לפי תקציב שמוקצב לו, ובספר התקציב יש פירוט של כל מוסד ומוסד. יש ויכוח גדול בינינו ובין האוצר בענין דמי ההחזקה, הכוללים את כל הסוגים. יש סטנדרטים, ואני צריך לציין פה שבענין זה חלה תזונה גם באוצר, ואתם רואים שיש תוספות בסעיפים הללו. הוצאות התזונה בשביל ילדים מפגרים הן רבות.

מפעל ההקצבה המרכזי הוא חלק מהמחלקה לפיתוח ואספקה. יש מפעלים שהם שלנו, הם עובדים בשירות משרד הסעד. יש מפעלים השייכים לרשויות המקומיות ושנחנו תומכים בהם, נותנים להם הקצבה של דמי מחזור, אולם אין זה מספיק. הרשויות המקומיות זקוקות גם לדמי מחזור ולקבלת חמרי גלם באשראי. חוץ מזה עומדת שאלת השיווק. אנחנו גם מקבלים על עצמנו חלק גדול של השיווק. במחלקה זו יש 24 עובדים, על התקציב המסחרי של ההוצאה הזאת. חוץ מזה יש עוד כמה עובדים.

שיווק התוצרת של העוורים, חלק גדול הוא גם מתוצרת "מלבן", של קואופרטיב "התקווה" ושל מפעלים אחרים של עוורים שיש בארץ, כל זה עובר דרך המחלקה לפיתוח ואספקה.

יש אצלנו גם מתפרות. המחלקה הזאת משתתפת במכרזים. יש מוצרים חדשים, ויש גם בגדים משומשים. את הבגדים המשומשים אנחנו מקבלים עפ"י הסדר עם הפדרציה הציונית בדרום-אפריקה. חוץ מזה ארגוני הנשים, עפ"י הסדר, שהחליטה עליו הוועדה הזאת ושלא התלהבתי ממנו כל-כך, מפרישים אחוזים מסויימים למחסן הזה. למי הולכים הבגדים האלה? הם הולכים קודם-כל לשכונת הסוציאליות. הן קונות אצלנו גם מוצרים חדשים וגם בגדים משומשים. כמו כן שהן מעוניינות יותר בבגדים משומשים, כי הבגדים האלה באים לעתים קרובות בעיקר מדרום-אפריקה וארגוני הנשים במצב מצויינן, והם זולים מאד.

גם מוסדות סוציאליים אחרים יכולים לקנות אצלנו מוצרים. פונים אלינו גם אנשים בודדים לפי המלצת לשכות הסעד. איננו מרוצים מזה, אבל מספרם מגיע לעשרות אחדות.

בנוסף לזה, אנחנו מספקים בגדים למוסדות

שונים לפי מכרזים.

יש לנו בנתניה בגרייה שבה עובדים 40 נכים. בכל המפעלים שלנו מועסקים אנשים שנשלחים על-ידי לשכות הסעד. יש ועדת מיון משותפת לנו ולסוכנות, ולשכות הסעד מחליטות את מי לשלוח. היינו שמחים אילו הרשויות המקומיות היו מקבלות זאת על עצמן. הן אינן ששות לקראת זה, אבל הצלחנו בחולון, גם-ציונה ובכמה מקומות אחרים.

אנחנו חושבים שלמחלקה הזאת של פיתוח ואספקה ניתן תקציב לא מספיק. המפעלים עצמם שייכים למחלקה לשיקום, אולם השיווק, קניית חמרי הגלם, הזמנת חמרי הגלם שבשבילם יש צורך במטבע חוץ, כל זה נעשה ע"י המחלקה לפיתוח ואספקה שהמפעל הארצי הוא חלק ממנה.

מכרנו תוצרת של העוורים בסכום של כ-120

אלף לירות.

מוסד "מסילה" סובל עכשיו במיוחד. לפי החוק שתוקן, שופט הנוער קובע מה צריך להיות גזר-דינו של הנוער, אם הוא צריך להיות רק בפיקוח או אם הוא צריך להיכנס למוסד. מוסד יכול להיות גם משפחה. אם כן, מעבירים את הנוער ל"מסילה" להסתכלות ולשם קביעה לאיזה טיפוס של מוסד או משפחה להכניס אותו. מכיוון שיש מחסור במקומות, משהיים הנוער זמן רב מדי. אנחנו עומדים להעביר את המוסד ל"מיס-קרי", כי המקום הנוכחי אינו מתאים. הוא נמצא בתוך ירושלים, במרכז העיר. לצערנו איננו יכולים להסתדר עם התקציבים שלנו ולתכנן הקמת בניינים חדשים, ולכן אנו משפצים בניינים ישנים. אולם כל בניין משופץ אינו כמו בניין שמלכתחילה נבנה למטרה זו. הכפר השבדי היה יותר טוב אילו היו בו מבנים קבועים. המבנים הקיימים, בתנאי האקלים של הארץ, דורשים צביעה ותיקונים גדולים. ההחזקה עולה ביותר, ולכן כדאי להמיר מבנים מאבן.

100 אלף לירות מיועדות לאספקת חלב. כל המהפכה בשטח אספקת החלב מפורסטר בבקבוקים באה לפי החלטת הוועדה הבין-משרדית של יוניצף. המנהל הכללי של משרד הסעד הוא יו"ר הוועדה הזאת. הממשלה התחייבה בפני יוניצף על שני דברים. יוניצף לא היה מעוניין לתת כסף ע"ס לשפר את אספקת החלב בלבד, אלא שהילדים ישתו יותר חלב, וחלב בריא. הממשלה התחייבה להגדיל את מספר המנות של הילדים בביה"ס, ושבתוך המזון יהיה מזון חלבי. חוץ מזה היא התחייבה לספק חלב חינם או במחירים זולים למשפחות עניות מטופלות בילדים, או נשים הרות. החלק הזה של הביצוע הוטל על משרד הסעד. בשנה זו קיבלנו למטרה זו 80 אלף ל"י. רצינו שהחלב יגיע למקומות שאין בהם מקררים, והגענו להסכם עם חברת "טנא-נוגה" שהיא תספק גם חלב מעוקר, שנשבי"לו אין צורך במקרר. מחיר הבקבוק נקבע ל-150 פרוטה. ומשפחה משלמת עבור זה 50 פרוטה. אנחנו משלמים מתוך תקציבנו את 100 הפרוטות הנותרות. החלב הזה עשוי מאבקת-חלב, ואנו מספקים אותו בעיקר למקומות ישוב כאלה, למעבדות וכן הלאה. האספקה נעשית באמצעות צרכניות, או חנויות במקומות שאין בהם צרכניה. המחלקה קובעת לאילו מקומות יועבר החלב, היות ואפשר לספקו פעם בשבוע או בעשרה ימים. אוכל להמציא לחברי הוועדה רשימת המקומות שאליהם הולך החלב.

השנה הוקצב לענין זה סכום של 80 אלף ל"י, ובשנה הבאה - 100 אלף ל"י. אין זה סכום גדול ביותר, אבל יש לו ערך. הצרכן משתתף בו בשליש.

האם היו קשיים בארגון שיווק החלב? - היו קשיים, ועוד ישנם.

נשאלתי בדבר פיזור מחנה פרדס-חנה. מתוך 1400 משפחות שהיו שם, פיזרנו 1200, אולם בינתיים נתווספו עוד כ-200 משפחות שהסוכנות העבירה מעין-שמר. אין פירוש הדבר שהכסף מיועד כולו למטרת הפיזור בלבד. חלקו הולך להקצבות למשפחות שכבר הוצאו מפרדס-חנה. הן ממשיכות לקבל תמיכה מיוחדת.

מדוע ממשיכים לתמוך בהן עד היום? - בתכנית יש שלושה שותפים: משרד הסעד, הסוכנות ו"מלבן". מונתה ועדה משותפת, והיא קבעה: לזה ימשיכו לתת תמיכה עוד שלושה חדשים, לזה - עוד 6 חדשים וכן הלאה. המציאות הוכיחה ש"מלבן" והסוכנות לא יכלו לתת במועד את המפעלים ואת השיכונים. כל הדבר הזה נדחה לתקופה יותר ארוכה.

יש בתקציב סכום של 400 אלף לירות, פחות השתתפות הסוכנות. מתקיים עכשיו בירור בינינו ובין הסוכנות, כי התכניות שלה לא בוצעו ועל-כן הסכומים גדולים עכשיו יותר ממה שחשבו תחילה. במשך הזמן, במידה והדברים האלה יסתדרו, אנחנו, ביחד עם משרד הפנים, דורשים שהמחנה הנשאר, למעלה מ-300 משפחות, בפרדס-חנה, יצורף לפרדס-חנה עצמה. הרשות המקומית אינה מסכימה, היא מציגה תנאי שיוציאו את 350 המשפחות האלו, אעפ"י שברובן מצאו את פרנסתן בתחומי הרשות המקומית. הרשות המקומית אינה רוצה להכיר בזה. היא אומרת שאם נשאר את 300 המשפחות הללו, הן ישארו ברושותנו. אם נוציא אותן - תצרך המועצה את המחנה אליה.

היו"ר מ. ארם: נמשך בדיון על תקציב משרד הסעד בשבוע הבא.

י.ש. רוזנברג: מה עם חוק העבריינים הצעירים שהועבר לוועדה?

היו"ר מ. ארם: לאחר שנשתחרר משלוש ועדות-המשנה לענין רופאי-השיניים - נתפנה לדיון זה.